

Kalisz

Wydział Gospodarki Komunalnej
i Ochrony Środowiska

WGOŚ.604.02.0002.2018

*Sprawozdanie z wykonania
„Programu ochrony powietrza w zakresie
pyłu PM10, PM 2,5 oraz B(a)P dla strefy
miasto Kalisz, którego integralną część
stanowi plan działań krótkoterminowych
w zakresie pyłów”
za 2017 rok*

Kalisz, 29 czerwca 2018 r.

Urząd Miasta Kalisza
Główny Rynek 20
62-800 Kalisz

T: +48 62 765 43 01
Fax: +48 62 764 20 32
E: prezydent@um.kalisz.pl
www.kalisz.pl

Kalisz, dnia 29 czerwca 2018 r.
WGOŚ.604.02.0002.2018
D2018.06.02587

**Urząd Marszałkowski
Województwa Wielkopolskiego
w Poznaniu
Departament Środowiska
Al. Niepodległości 34
61-714 POZNAŃ**

W załączeniu przesyłam sprawozdanie z wykonania „**Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10, PM 2,5 oraz B(a)P dla strefy miasto Kalisz, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłów**” za rok 2017.

Załącznik

Sprawozdanie z wykonania „Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10, PM 2,5 oraz B(a)P dla strefy miasto Kalisz, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłów” – część opisowa.

Część tabelaryczna:

Tabela nr 1- Zmiana sposobu ogrzewania z węglowego na ekologiczny (sprawozdanie zbiorcze)

Tabela nr 1.1- Zmiana sposobu ogrzewania z węglowego na ekologiczny – Miasto Kalisz (rozliczenie szczegółowe)

Tabela nr 1.2- Zmiana sposobu ogrzewania z węglowego na ekologiczny – Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Kaliszu (rozliczenie szczegółowe)

Tabela nr 2- Termomodernizacje budynków mieszkalnych

Tabela nr 3- Mycie ulic metodą mokrą

Tabela nr 3 załącznik nr 1- Wykaz ulic czyszczonych na mokro 10 razy w roku

Tabela nr 3 załącznik nr 2- Wykaz ulic czyszczonych na mokro 6 razy w roku

Tabela nr 4- Rozbudowa Zintegrowanego Systemu Zarządzania Ruchem Drogowym

Tabela nr 5- Obniżenie emisji z realizowanych inwestycji budowlanych - wykaz kontroli Straży Miejskiej Kalisza

Tabela nr 6- Nasadzenia drzew

Tabela nr 7- Podłączenie do sieci ciepłowniczej (obiekty inne niż mieszkalne)

Tabela nr 8- Przebudowa i remonty ulic

Tabela nr 9-System transportu publicznego

Tabela nr 9 załącznik nr 1- Bonifikaty dla osób korzystających z komunikacji miejskiej

Tabela nr 9 załącznik nr 2- Zmiany rozkładu jazdy

Tabela nr 9 załącznik nr 3-Autobusy wycofane z eksploatacji

Tabela nr 9 załącznik nr 4- Zakupione autobusy

Tabela nr 10- System bezpiecznych parkingów

Tabela nr 11- Rozwój infrastruktury rowerowej

Tabela nr 12- Budowa nowych gazociągów

CZEŚĆ OPISOWA

Działanie I

Obniżenie emisji z ogrzewania indywidualnego

WpKalZSO

Działania w zakresie ograniczenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych, prowadzone na terenie Kalisza obejmują dofinansowanie zmiany systemu ogrzewania z węglowego na ekologiczny. Są one prowadzone przez Miasto Kalisz, w tym Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Kaliszu.

Miasto Kalisz prowadzi od 1996r. akcję dofinansowania zmiany systemu ogrzewania z węglowego na ekologiczny (elektryczny, gazowy, olejowy, miejska sieć ciepłownicza, pompa ciepła). W 2017 r. Miasto Kalisz dofinansowało zmianę systemu ogrzewania z węglowego na ekologiczny na łączną kwotę **968 400,17** zł. Rozpatrzonych zostało w sumie **221 wniosków (w tym 216 pozytywnie)** o refundację zmiany systemu ogrzewania z węglowego na ekologiczny. Wysokość dofinansowania ze środków budżetu miasta, wynosiła 80% kosztów inwestycji, nie więcej jednak niż 5 000,00 zł, a od 21 października 2017 r. (w związku z § 1 uchwały XLIII/544/2017 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 28 września 2017 r. zmieniającej uchwałę w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej na dofinansowanie kosztów inwestycji proekologicznych realizowanych przez podmioty niezaliczane do sektora finansów publicznych oraz jednostki sektora finansów publicznych będące gminnymi lub powiatowymi osobami prawnymi, która weszła w życie z dniem 21 października 2017 r.) 80% kosztów inwestycji, nie więcej jednak niż 5 000,00 zł, liczonych za każde trwale zlikwidowane źródło emisji opalane paliwem stałym.

Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Kaliszu w 2017 r. zrefundował zmianę sposobu ogrzewania z węglowego na ogrzewanie ekologiczne w 53 lokalach na łączną kwotę 561 647,82 zł (w tym dotacja celowa dla samorządowych zakładów budżetowych w wysokości 496 006,66 zł.)

W ramach akcji zmiany systemu ogrzewania z węglowego na ekologiczne prowadzonej przez Miasto Kalisz, w tym Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Kaliszu dofinansowano 269 lokale na łączną kwotę 1 530 047,99 zł, w tym:

- 968 400,17 zł Miasto Kalisz,
- 561 647,82 zł Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Kaliszu.

Ogólna powierzchnia użytkowa lokali, w których w 2017 roku dokonano zmiany systemu ogrzewania z węglowego na ekologiczne wyniosła 22 617,34 m², w tym:

- 21 278,97 m² (gazowe)
- 385,55 m² (elektryczne)
- 220,00 m² (pompa ciepła)
- 732,82 m² (miejska sieć ciepłownicza).

Zlikwidowano 431 źródeł opalanych paliwem stałym.

W tabeli poniżej zestawiono podstawowe dane dotyczące zmiany systemu ogrzewania z węglowego na ekologiczny.

Zmiana indywidualnego systemu ogrzewania w 2017 r.

Miasto Dzielnica	Liczba zlikwidowanych źródeł opalanych węglem [szt.]	Rodzaj zastosowanego ogrzewania [szt.]				Powierzchnia użytkowa lokali, w których zmieniono ogrzewanie [m ²]	Koszty (udzielone dofinansowanie) [zł]	Efekt ekologiczny [szt./m ²]
		gazowe	elekt.	Miejska sieć ciepłownicza	Pompa ciepła			
Miasto Kalisz	431	244	9	14	2	22 617,34	1 530 047,99	431/ 22 617,34

Szczegółowe zestawienie dotyczące lokali, w których dokonano zmiany ogrzewania, liczby zlikwidowanych pieców, rodzaju zastosowanego ogrzewania po modernizacji oraz wielkości dofinansowania zestawiono w Tabeli Nr 1.1 oraz nr 1.2.

Działanie II

Termomodernizacje budynków mieszkalnych WpKalTMB

W ramach zadania „Termomodernizacje budynków mieszkalnych” w 2017 r. wykonano termomodernizację 4 budynków o łącznej powierzchni 2 326,98 m². Łączny koszt wyniósł 1 330 660,07 zł.

Zadanie to było realizowane przez Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Kaliszu oraz Spółdzielnię Mieszkaniową „DOBRZEC”.

Termomodernizacja budynków mieszkalnych w 2017 r.

Realizator zadania	Termomodernizacja budynków		Koszty [zł]	Efekt ekologiczny [szt. /m ²]
	Ilość budynków [szt.]	Powierzchnia lokali [m ²]		
Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Kaliszu	3	2 200,48	1 313 998,09	3/2 200,48
Spółdzielnia Mieszkaniowa „Dobrzec”	1	126,50	16 661,98	1/126,50
Ogółem	4	2 326,98	1 330 660,07	4/2 326,98

Szczegółowe zestawienie w Tabeli nr 2.

Działanie III

Obniżenie emisji komunikacyjnej - Mycie ulic metodą mokrą

WpKalMMU

W ramach zadania „Obniżenie emisji komunikacyjnej – Mycie ulic metodą mokrą” w 2017 r. Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji w Kaliszu zlecił w okresie od 01.04.2017 do 15.11.2017 mokre czyszczenie ulic o łącznej długości 164 676,00 mb.

Mokre czyszczenie ulic wykonane w 2017 r.

Nazwa pasa jezdnego	Długość pasów jezdnych objętych mokrym czyszczeniem [mb]	Częstotliwość mokrego oczyszczenia pasów jezdnych
Wykaz ulic wg Tabeli nr 3 zał. nr 1	84 069,00	10 x w trakcie roku
Wykaz ulic wg Tabeli nr 3 zał. nr 2	80 607,00	6 x w trakcie roku
Ogółem	164 676,00	

Nakłady poniesione przez Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji w Kaliszu w 2017 r. na realizację tego przedsięwzięcia wyniosły 452 387,00 zł.

Szczegółowy wykaz ulic objętych mokrym czyszczeniem oraz częstotliwość czyszczenia zestawiono w załączniku nr 1 i 2 do Tabeli Nr 3.

Działanie IV

Rozbudowa Zintegrowanego Systemu Zarządzania Ruchem Drogowym

WpKalSZR

W 2017 r. ww. działaniem Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji w Kaliszu objął 1 skrzyżowanie - ul. Górnośląskiej i ul. S. Staszica. Koszt tego przedsięwzięcia wyniósł 358 047, 51 zł. Zadanie zostało wykonane w okresie od 05.01.2017 do 11.07.2017.

Zestawienie w Tabeli nr 4.

Działanie V

Obniżenie emisji z realizowanych inwestycji budowlanych

WpKalRIB

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Delegatura w Kaliszu w trakcie działań kontrolnych w 2017 r. nie przeprowadził kontroli inwestycyjnych na terenie miasta Kalisza, a w trakcie pozostałych kontroli nie stwierdził podwyższonej emisji pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM 2,5 oraz B(a)P związanej z pyleniem i roznoszeniem odpadów (np. styropianu) z terenu inwestycji budowlanych oraz w trakcie przewożenia materiałów sypkich. W 2017 r. zgłoszono wniosek o podjęcie interwencji w sprawie nadmiernego zapylenia przy prowadzeniu prac rozbiórkowych na terenie byłego zakładu TEKNIJA przy ul. Złotej. Wniosek został przekazany Prezydentowi Miasta Kalisza do załatwienia zgodnie z właściwością.

Komenda Miejska Policji w Kaliszu w 2017 r. realizowała na terenie Kalisza działania WRD pod nazwą „SMOG” w następujących terminach: 27 lipca, 30 sierpnia, 14 września, 3 października, 29 listopada i 5 grudnia. W ramach prowadzonych działań policjanci realizowali zadania w zakresie kontroli czystości kół w pojazdach wyjeżdżających z placów budów, kontroli czystości ulic przy wyjazdach z placów budów, kontroli zabezpieczeń przeciwko pyleniu i roznoszeniu odpadów (np. styropianu) z terenu inwestycji budowlanych oraz w trakcie przewożenia materiałów sypkich. Funkcjonariusze Komendy Miejskiej Policji w Kaliszu w trakcie prowadzonych czynności i działań dokonali na terenie m. Kalisza 20 kontroli drogowych, w trakcie których nałożyli mandaty karne na 19 kierujących, a wobec jednego skierowali do Sądu wnioski o ukaranie.

Straż Miejska Kalisza w 2017 r. przeprowadziła 17 kontroli ulic przy placach budów, 1 kontrolę związaną z zaśmiecaniem styropianem oraz 6 kontroli związanych ze spadającym tynkiem z posesji. Szczegółowy wykaz skontrolowanych ulic i wyników kontroli znajduje się w Tabeli Nr 5.

Działanie VI

Edukacja ekologiczna

WpKalEEk

W zestawieniu poniżej ujęto działania edukacyjne w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej, realizowane w kaliskich szkołach i przedszkolach.

Nazwa szkoły	Rodzaj/ nazwa akcji	Czas przeprowa- dzania akcji	Ilość uczniów uczestnicz. w akcji
I Liceum Ogólnokształcące im. Adama Asnyka w Kaliszu	Pogadanka, film	1 h lekcyjna	25
	Pogadanka, film	1 h lekcyjna	31
	Przygotowanie plakatów, gazetek	03-04.2018	56
II Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Kaliszu	Akcja informacyjna o zanieczyszczeniu powietrza pyłami	01-02 2017 r.	1450
III Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Kaliszu	Dzień Ziemi	25.04.2017r.	350 uczniów
	Konkurs Ekologiczny dla Gimnazjalistów	24.11.2017r.	27 uczniów
V Liceum Ogólnokształcące im. Jana III Sobieskiego w Kaliszu	1. Podejmowane akcje edukacyjne mające na celu uświadomienie dzieci i młodzieży w zakresie szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych	09-13.01.2017 15-17.02.2017 11-15.09.2017 20-23.11.2017	173 173 149 149
	2. Korzyści płynące z podłączenia do scentralizowanych źródeł ciepła oraz termoizolacji budynków	09-13.01.2017 15-17.02.2017 11-15.09.2017 20-23.11.2017	173 173 149 149
Zespół Szkół Zawodowych w Kaliszu	Lekcja chemii TEMAT: Wpływ spalania paliw kopalnych na stan środowiska przyrodniczego. Alternatywne źródła energii	17.11.2017 04.12.2017	121

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Kaliszu	Konkurs plastyczny pn. "Stop smogowi"	04.2017	28
	Prelekcje w klasach technika budownictwa związane ze scentralizowanymi źródłami ciepła i termoizolacji budynków.	03.2017	49
Zespół Szkół Ekonomicznych w Kaliszu	Wycieczka do Zakładów Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych „Orli Staw”	09.2017	50
	„Sprzątanie Świata”	09.2017	27
	Sadzenie magnolii na placu szkolnym	10.2017	130
	Wielkopolska Olimpiada Wiedzy o społeczeństwie: I etap	09.2017- 03.2018	26
	II etap		8
	Finał – przedstawienie własnego projektu w zakresie bezpieczeństwa mieszkańców – projekt miał na celu wskazanie wiedzy na temat smogu:		1
	· przeprowadzenie ankiety wśród uczniów – ankietowani doskonale orientują się w zakresie wiedzy na temat smogu, a ponadto potrafią zapobiegać jego powstaniu;		319
	· przeprowadzenie ankiety wśród rodziców – ta część dorosłych mniej interesuje się środowiskiem, ponadto respondenci nie potrafili wskazać instytucji, które zajmują się walką ze smogiem;		38
	· przeprowadzono konkurs na plakat, przedstawiający w ciekawy sposób informacje o bezpieczeństwie ekologicznym;		12
	· opracowano broszurę informacyjną na temat smogu – o pomoc w dystrybucji poproszono Przewodniczącego Rady Osiedla Czaszki oraz Proboszcza Parafii;		1
· przeprowadzenie przez wychowawców lekcji nt. smogu;	ok. 500		
· debata uczniowska na temat smogu z udziałem przedstawiciela Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz Przewodniczącego Rady Osiedla – wnioski z debaty zostały przekazane władzom miasta.	ok. 200		
Zespół Szkół Samochodowych im. Stanisława Staszica w Kaliszu	Światowy Dzień bez samochodu		22.09.2017
	Lekcje chemii: pogadanki o szkodliwości oraz konsekwencjach spalania paliw stałych i odpadów	10-04 2017/2018	110
	Lekcje geografii: pogadanki na temat wpływu działalności człowieka na środowisko, paliw kopalnych i ich wpływu na środowisko oraz zanieczyszczeń	10/04 2017/2018	430

Zespół Szkół Gastronomiczno- Hotelarskich im. Janka Bytnara "Rudego" w Kaliszu	Akcja Święto Ziemi-przygotowane m.in. wystawy o szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych.	11.04.2017	100
	Lekcje biologii w klasach czwartych Technikum nr 6 w zawodzie technik żywienia i usług gastronomicznych o szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych w ramach realizacji tematu: Trucizny jako substancje bezpośrednio zagrażające życiu ludzkiemu.	04.12.2017	48
	Akcja „Uwaga Smog!” przygotowanie wystawy o szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych.	12.12.2017	472
Zespół Szkół Nr 9 w Kaliszu	Szkodliwość spalania odpadów w paleniskach domowych” prezentacja multimedialna	01.2017	60
	„Szkodliwość nieodnawialnych źródeł energii” temat realizowany na lekcjach biologii	04.2017	190
	„Wpływ działalności człowieka na zanieczyszczenie środowiska” temat realizowany na zajęciach technicznych	03.2017	200
	„Korzyści płynące z podłączenia do scentralizowanych źródeł ciepła oraz termoizolacji budynków. temat realizowany na lekcji fizyki „Przewodnictwo cieplne i izolacja cieplna”	02.2017	200
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Konstytucji 3 Maja w Kaliszu	Kaliska Przygoda z Odpadami „Niska emisja – współczesny problem: przyczyny i zagrożenia”	11.2017 - 04.2018	147
	Konkurs na plakat ”Segreguję, więc nie palę”	01 – 03.2018	15
	Pogadanki w klasach ”Segreguję, więc nie palę”	11.2017 – 12.2017	160
	Międzyszkolny świetlicowy konkurs ekologiczny „zrób coś nowego z odpadu starego”	04/2018	48
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II w Kaliszu	“Nie dla smogu”	luty 2017	21
Szkoła Podstawowa Nr 3 im. J. Słowackiego w Kaliszu	Biologia		
	- Ochrona środowiska na co dzień;	04.2017	88
	- Zagrożenia i ochrona powietrza na świecie, w Polsce i w regionie;	04.2017	88
	- Przyczyny i skutki zanieczyszczeń powietrza (smog – jak powstaje, skutki, rodzaje)	04.2017	88
	WOS		
- Zagrożenia i ochrona współczesnego świata.	11.2017	90	
Geografia			
- Degradacja i ochrona środowiska przyrodniczego w Polsce i w regionie.	12.2017	203	

	<p>Chemia - Źródła zanieczyszczenia powietrza - Spalanie węglowodorów</p> <p>Fizyka - Termodynamika i zjawiska cieplne (przepływ energii, znaczenie termoizolacji budynków dla oszczędności energii)</p> <p>Udział w grze terenowej „Misja Emisja” zorganizowanej przez firmę Abrys, a współfinansowaną przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.</p> <p>Udział w I edycji konkursu "Bądź Eko, Działaj Eko" - "Walka ze smogiem" zorganizowanego przez Urząd Marszałkowski w Poznaniu</p>	<p>03.2017 09.2017</p> <p>04.2017</p> <p>10.2017</p> <p>10.2017</p>	<p>90 90</p> <p>90</p> <p>15</p> <p>7</p>
Szkoła Podstawowa nr 4 im. Marii Dąbrowskiej w Kaliszu	<p>Lekcje biologii – pogadanki na temat szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych – klasy II i III gimnazjum, klasy IV i VII szkoły podstawowej</p> <p>Lekcje biologii – pogadanki na temat korzyści płynących z podłączenia do scentralizowanych źródeł ciepła oraz termoizolacji budynków – klasy III gimnazjum</p>	<p>12.2017</p> <p>10.2017</p>	<p>205</p> <p>64</p>
Szkoła Podstawowa nr 6 im. H. Sienkiewicza w Kaliszu	Tematy realizowane w ramach lekcji „Spalanie odpadów – szkodliwy wpływ na środowisko” – klasy IV	2 godz.	39
Szkoła Podstawowa nr 7 im. Adama Mickiewicza w Kaliszu	<p>Obchody Światowego Dnia Ochrony Środowiska Naturalnego (program artystyczny, zajęcia warsztatowe).</p> <p>Realizacja w oddziałach przedszkolnych programu „Czyste powietrze wokół nas”.</p> <p>Wycieczka do Orlego Stawu (Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych).</p> <p>Zorganizowanie Szkolnego Konkursu Ekologicznego „Dzień Ziemi”.</p> <p>Realizacja tematyki w zakresie szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych na lekcjach przyrody.</p> <p>Przygotowanie gazetek ściennych o w/w tematyce.</p>	<p>06.2017</p> <p>11.2017</p> <p>10.2017</p> <p>04.2017</p> <p>01-06 2017</p> <p>04.2017</p>	<p>220</p> <p>45</p> <p>40</p> <p>250</p> <p>110</p> <p>10</p>
Szkoła Podstawowa nr 8 w Kaliszu	<p>Globalne skutki zanieczyszczenia środowiska</p> <p>Czyste środowisko, czyste powietrze</p>	<p>04-05-.2017</p> <p>09-12 2017</p>	<p>86</p> <p>46</p>

Szkoła Podstawowa nr 9 w Kaliszu	Edukacja ekologiczna, której celem była popularyzacja wiedzy dotyczącej podstawowych źródeł energii, przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii, a także proekologiczne sposoby ogrzewania (Edukacja prowadzona w ramach lekcji przyrody)	04.2018	kl.5a -22
	Edukacja ekologiczna, której celem była popularyzacja wiedzy przyrodniczo-ekologicznej, zainteresowanie problematyką ochrony naszej planety, kształtowanie szacunku dla przyrody, rozwijanie umiejętności racjonalnego korzystania z zasobów przyrody, podstawowe źródła i skutki zanieczyszczeń atmosfery, wody i gleby, niska emisja, zagrożenia współczesnego świata (smog, dziura ozonowa, kwaśne deszcze, efekt cieplarniany), negatywny wpływ smogu na zdrowie człowieka, źródła i emisja zanieczyszczeń (spalanie śmieci). (Edukacja prowadzona w ramach lekcji geografii).	02-03.2018	Członkowie Koła Przyrodniczo-Krajoznawczego – 6
	Projekt edukacyjny „Kaliska Przygoda z Odpadami” XIV edycja pn.„Niska emisja - współczesny problem: przyczyny i zagrożenia”.	04.2018	kl. 7a,7b - 41
	Lekcje na temat niskiej emisji według scenariusza pt.: „Energia słońca, wiatru i wody”	10.2017 - 04. 2018	kl. 4,7 - 191
Szkoła Podstawowa nr 10 w Kaliszu	W ramach Światowego Dnia Ziemi w trakcie lekcji przyrody w klasach V szkoły podstawowej, geografii w klasach II gimnazjalnych oraz biologii w klasach III gimnazjalnych uczniowie byli informowani o szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych, dowiedzieli się, jakie są korzyści z podłączenia do scentralizowanych źródeł ciepła, a także poznali zalety termoizolacji budynków.	2017/2018	kl. 4,7 - 191
	Uczniowie klas IV i V szkoły podstawowej brali udział w prelekcjach dotyczących ekologicznego stylu życia zorganizowanych w ramach Światowego Dnia Oszczędzania. Wzbogacili swoją wiedzę na temat zasobów naturalnych, sposobów ich oszczędzania, korzyści płynących ze scentralizowanych źródeł ciepła oraz termoizolacji budynków.	04.2017	301
Szkoła Podstawowa nr 11 im. Wojciecha Bogusławskiego w Kaliszu	„Czyste powietrze wokół nas”	10.2017	114
	Odnawialne źródła energii	09-06 2017/2018	174
		11.2017	43
		04.2018	43
		05.2018	39

Szkoła Podstawowa Nr 12 im. Księcia Bolesława Pobożnego w Kaliszu	Udział uczniów w warsztatach ekologicznych i doświadczeniach „Energia Słońca, wiatru i wody oraz „Czyste powietrze „	10.2017	131
	Apel z okazji „Dnia Ziemi”	04.2017	344
	Przeprowadzenie zajęć o tematyce ekologicznej i o powietrzu	03.2017	131
	Zorganizowanie „Międzyszkolnego Konkursu Plastycznego pod hasłem: „Kwiaty polskie pod ochroną”	04.2017	26
	W ramach koła ekologicznego zajęcia dotyczące zanieczyszczeń powietrza.	01-06.2017 09-12.2017	131
	Pogadanka – „Co i dlaczego szkodzi zdrowiu” (zwrócenie uwagi na zanieczyszczenie powietrza)	01-06.2017 09-12.2017	131
	Udział dzieci świetlicowych w konkursie w ramach przedsięwzięcia „Tworzymy zdrową atmosferę Kalisza edukacja ekologiczna mieszkańców Kalisza – wykonanie makiety „Energia słońca, wody i wiatru” zajęcie II miejsca	10.2017	10
	Zajęcia w ramach projektu „Wiem czym oddycham” – stan powietrza w mieście – zanieczyszczenia.	11.2017	12
	Zajęcia z przyrody kl. 4, 5, 6 – „Stan powietrza w naszym mieście – strony internetowe z poziomem emisji zanieczyszczeń powietrza – stacja kontroli powietrza przy ul. Wyszyńskiego – sposoby ograniczenia zanieczyszczeń.”	09-11.2017	160
Świetlica – pogadanki i zajęcia plastyczne dotyczące zanieczyszczeń powietrza – źródła zanieczyszczeń.	11.2017	98	
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4 w Kaliszu Sp 13	Pogadanki i rozmowy w klasach z uczniami o niekorzystnym wpływie zanieczyszczonego powietrza na organizm człowieka.	2016/2017 2017/2018	194 242
	Promowanie wśród uczniów szkoły ruchu pieszego i rowerowego.	2016/2017 2017/2018	194 242
	Zachęcanie dzieci i młodzieży do czynnego udziału w: <ul style="list-style-type: none"> • akcji charytatywno - ekologicznej: „Zbieramy nakrętki – pomagamy nie tylko przyrodzie...” klasy I-VII • corocznej kampanii ekologicznej – akcja „Sprzątanie świata”- klasy I-VII 	2016/2017 2017/2018	194 242
	Pogadanki i rozmowy w klasach z uczniami na temat szkodliwości dymu, jego rodzajów, zatrucia powietrza.	2016/2017 2017/2018	194 242

	Pogadanki dotyczące smogu – czy występuje, kiedy można chodzić na spacer, by uniknąć jego dużego stężenia.	2016/2017 2017/2018	194 242
	Pogadanki i rozmowy z uczniami w klasach na temat form ochrony przyrody i walorów przyrodniczych środowiska: <ul style="list-style-type: none"> • przykłady rezerwatów przyrody i ich opis • pomniki przyrody w najbliższej okolicy • parki krajobrazowe – cele utworzenia i charakterystyka • ochrona gatunkowa roślin i zwierząt (przykłady gatunków chronionych występujących w najbliższej okolicy) • obszary chronionego krajobrazu. 	2016/2017 2017/2018	194 242
	Pogadanki i rozmowy z uczniami w klasach na temat „EKOLOGICZNY DOM -ODPADY I ŚMIECI” oraz konkursy o tematyce ekologicznej: <ul style="list-style-type: none"> • odpady i śmieci w gospodarstwie domowym • rodzaje odpadów zalegające w środowisku i ulegające rozkładowi • szkodliwość spalania odpadów w paleniskach domowych • sposoby zmniejszenia ilości odpadów (wtórne przetwarzanie i recykling – opakowania jedno- i wielorazowe) • zagrożenia środowiska przyrodniczego odpadami • surowce wtórne • korzyści płynące z podłączenia do scentralizowanych źródeł ciepła • termoizolacji budynków • udział w konkursach o tematyce ekologicznej dotyczące np. recyklingu 	2016/2017 2017/2018	194 242
	Realizacja z dziećmi 5 i 6 – letnimi uczęszczającymi do tutejszego przedszkola Programu antynikotynowego „Czyste powietrze wokół nas”.	2016/2017 2017/2018	oddział przedszkol. 45 49

Szkoła Podstawowa nr 14 w Kaliszu	Konkurs plastyczny „Robimy skok na smog”	11-12.2017	80 kl. 1-3
	Pogadanka o szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych	12.2017	32 kl.1-3
	Sesja plakatowa 1. Odnawialne i nieodnawialne źródła energii 2. Jak walczyć ze smogiem?	12.2017	28 kl. 4-7
	Pogadanka – „Spalanie odpadów i śmieci wpływa źle na zdrowie dzieci”	11.2017 – podczas zajęć dydaktycznych	kl 4-7
	Pogadanka – „Spalanie odpadów i śmieci wpływa źle na zdrowie dzieci” Konkurs plastyczny „Robimy skok na smog”	12.2017 – podczas zajęć dydaktycznych	kl.4-7 kl.4
	Sesja plakatowa oraz konkurs ekologiczny dotyczące wyżej wymienionej tematyki – korzyści z innych źródeł energii (OZE – odnawialne źródła energii)	11-12.2017	kl.4-7
Zespół Szkolno – Przedszkolny nr 1 w Kaliszu sp 15	Szkolny projekt edukacji ekologicznej nauczycielki przyrody A. Szewczyk-Woźniak „Chroniąc Ziemię chronimy siebie...”: 1.Szkolny etap Międzyszkolnego Konkursu Plastycznego na komiks: „Segreguję więc nie palę” dla uczniów klas 1-3, 4-7	2017/2018	Klasy 1-3 (97) Klasy 4-7 (122) Wszyscy uczniowie oraz rodzice uczniów, nauczyciele
	2. Edukacja na temat czystości powietrza dla klas 4-7 Uczniowie koła przyrodniczego (Film edukacyjny, aplikacja na telefon)	04.2017	122
	3. Teatrzyk ekologiczny klasy 3a: „Nieszczęście w Stumilowym Lesie”		16
	4. Projekt edukacji ekologicznej w klasie szóstej „Chroniąc Ziemię, ochronimy siebie”. Na projekt składały się zaplanowane zadania do zrealizowania przez uczniów w czasie zajęć przyrody: •Badanie czystości powietrza w najbliższej okolicy – budowa domowej roboty przyrządu do badania czystości powietrza •Ocena stopnia zanieczyszczenia powietrza w Piwonicach •Badanie czystości wody w rzece Prosna •Wpływ detergentów na życie kaczki •Budowa miniaturowej oczyszczalni ścieków •Podsumowanie projektu.		25
	5 Zbiórka selektywna odpadów z uczniami : korki, makulatura, baterie		219

6. Projekt ekologiczny:	219
<u>Klasa I</u> Plakat-segregujemy odpady (technika dowolna, pod uwagę będzie brana samodzielność, pomysłowość oraz estetyka wykonania)	34
<u>Klasa II</u> Zróbmy coś dla innych-kodeks ekologicznych zachowań (przedstawiony na dużym formacie, technika dowolna, oceniany będzie: pomysł, samodzielność ,estetyka wykonania, format)	11
<u>Klasa III</u> Prezentacja multimedialna – ekoznaki (to mogą być gotowe ekoznaki, ale najlepiej będą oceniane ekoznaki samodzielnie stworzone przez uczniów w Paint i wklejone do PowerPoint wraz z wymyśloną nazwą)	52
<u>Klasa IV</u> Przygotowanie wiersza lub piosenki ekologicznej (jeżeli chodzi o wiersz będzie brana pod uwagę jego długość oraz rymy, natomiast piosenka musi posiadać kilka zwrotek i refren, mile widziane również wykorzystanie instrumentów)	46
<u>Klasa V</u> Przygotowanie ekologicznego menu (np. przygotowanie śniadania lub innego posiłku składającego się ze zdrowych produktów (dobrze by było jakby niektóre produkty były ekologiczne, np. biojogurt, bio płatki) stół z takimi daniami będzie zaprezentowany na obchodach Dnia Ziemi 26 kwietnia, pod uwagę będzie brana pomysłowość, estetyka, różnorodność posiłków, przyozdobienie stołu)	23
<u>Klasa VI</u> Ekologiczny collage – stworzenie pracy plastycznej pt. „Uratuj Ziemię” (technika dowolna, pod uwagę będzie brana samodzielność, pomysłowość, format- im większy tym lepiej oraz estetyka wykonania)	25
<u>Klasa VII</u> Jestem eko, jestem trendy-film ekologiczny (pod uwagę będzie brana samodzielność, pomysłowość oraz jakość filmu)	28
7.Szkolny Dzień Ziemi	219
8.Konkurs Wiedzy Ekologicznej w 2 kategoriach klasy IV-V i VI-VII	122
9. Szkolny Konkurs Ekologiczny dla klasy siódmej „Krzyżówka na temat efektu cieplarnianego” Nasza placówka uczy myśleć i żyć ekologicznie. Szkoła za projekt edukacji ekologicznej otrzymała certyfikat ekologiczny : 12 maja 2018 od Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu; Zarządu Związku Komunalnego Gmin “Czyste Miasto, Czysta Gmina” Konkurs dla uczniów kl. IV „Niebezpieczeństwa wokół nas”	28
	25.04.2018
“Ratujmy co jest zagrożone” Alternatywne źródła energii. Czytanie tekstu o zanieczyszczeniu powietrza spowodowanym spalaniem węgla lub gazu w elektrowniach.	11

	Wyjaśnienie zjawiska powstawania kwaśnych deszczy. Konstruowanie przyrządu do obserwacji zanieczyszczenia powietrza w najbliższym otoczeniu.		
Szkoła Podstawowa nr 16 w Kaliszu	Udział w projekcie „Tworzymy zdrową atmosferę Kalisza” - uzyskanie wiedzy o emisji zanieczyszczeń i odnawialnych źródłach energii (prezentacja); gry i zabawy	19.10.2017 30.10.2017	kl. 1-3 178
	Zajęcia – „Wspólnie zadbajmy o jakość powietrza w naszym mieście” – ćwiczenia i zabawy z wykorzystaniem podarowanych przez Radę Osiedla Śródmieście II publikacji: „Na tropie niskiej emisji”, „Tajemnicze zagadki”, „Magiczne kredki”	24.11.2017	kl.1-3 178
	„Niska emisja gazów” – pogadanka nt. smogu w mieście; eksperymenty	10. 2017	19
	Udział w akcji Sprzątanie Świata - Polska 2017 „Nie ma śmieci są surowce” (akcja poprzedzona pogadanką o szkodliwości spalania odpadów).	15.09.2017	kl. 1-7 180
	Monitoring w Internecie o zanieczyszczeniu powietrza w Kaliszu i okolicy. Informowanie uczniów o podwyższonym zanieczyszczeniu powietrza, jego źródłach, jego szkodliwości dla zdrowia oraz konieczności ograniczenia do minimum pobytu na dworze.	11.2017 – 03.2018	719
	W ramach lekcji geografii w klasach 7: 1. Ochrona przyrody w Polsce. Formy ochrony przyrody w Polsce	11.2017	47
	2. Energetyka w Polsce. Alternatywne źródła energii w Polsce.	12.2017	47
	W ramach lekcji geografii w klasach 3 gimnazjum; 1. Bogactwo skał i minerałów w Polsce. 2. Ochrona przyrody w Polsce	09.2017	105
W ramach lekcji chemii w klasie 7: 1. Powietrze- mieszanina jednorodna gazów. 2. Zanieczyszczenia powietrza.	09.2017	47	
Szkoła Podstawowa Nr 18 w Kaliszu	Kaliska Przygoda z Odpadami - projekt zorganizowany przez ODN w Kaliszu pod hasłem „Segreguję nie spalam”	10.2017- 05.2018	153
Szkoła Podstawowa nr 20 przy Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. L. Perzyny w Kaliszu	„Dbamy o Środowisko”	11.09.2017- 15.09.2017	32
	„Czyste Powietrze wokół nas”	04.12.2017- 08.12.2017	38

Zespół Szkolno Przedszkolny nr 2 w Kaliszu SP 21	Dzień Ziemi	19.04.2017	99
	Uczymy się dbać o środowisko Zanieczyszczenia powietrza Jak ograniczać zanieczyszczenia	15.11.2017	12
		04.10.2017	13
		27.10.2017	10
		26.09.2017	9
Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 3 w Kaliszu Sp 22	Pogadanki na lekcjach wychowawczych: - Ochrona powietrza - Ochrona środowiska - pogadanka przy okazji akcji "Sprzątanie świata" - pogadanka przy temacie lekcji "segregowanie śmieci"	04.2017	21
		05.2017	26
		09.2017	219
		10.2017	19
Szkoła Podstawowa nr 23 im. Eligiusza Kor – Walczaka w Kaliszu	Czyste powietrze wokół Nas"	01-04.2017	20
		10-12.2017	
Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego w Kaliszu	Dzień Ziemi 2017 - zorganizowanie happeningu na temat „Ziemia naszą Matką – szanujmy ją” - opracowanie gazetki - zajęcia wychowawcze na temat ochrony naszej planety	04.2017	139

Ponadto w okresie od 11.07.2017 do 31.10.2017 Miasto Kalisz zrealizowało przedsięwzięcie „TworzyMY zdrową atmosferę Kalisza - edukacja ekologiczna mieszkańców Kalisza, poprzez wydawanie publikacji, festyn ekologiczny, konkursy i warsztaty” które miało na celu podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców naszego Miasta - zarówno tych najmłodszych: przedszkolaków, uczniów szkół podstawowych, jak i pozostałych mieszkańców w różnych grupach wiekowych - w zakresie ochrony powietrza. W ramach przedsięwzięcia zrealizowano szereg działań tj.

- konkursy (konkurs na najlepszy strój recyklingowy pn. „Energia słońca, wiatru i wody”; konkurs na makietę „Energia słońca, wody i wiatru”; konkurs na najlepszy scenariusz lekcji dot. niskiej emisji),
- warsztaty („Niska emisja i odnawialne źródła energii”- dla dzieci i młodzieży; warsztaty dla dorosłych w bibliotekach na temat przyczyn i konsekwencji powstania niskiej emisji, możliwości technicznych identyfikacji zanieczyszczeń emitowanych z lokalnych źródeł ciepła, ochrony środowiska, skutków środowiskowych nieprawidłowego spalania paliw w nieprzystosowanych do ich spalania kotłach i piecach)
- festyn ekologiczny w dniach 29 i 30 września 2017 r. (w ramach wydarzenia zostały zorganizowane liczne konkursy, zabawy, warsztaty kreatywnego wykorzystania odpadów, a także gra miejska „Porwanie Dymskiego”).

których celem było upowszechnianie wśród mieszkańców Kalisza zachowań przyjaznych środowisku oraz wiedzy ekologicznej. W organizowanych konkursach, warsztatach i festynie brało udział blisko 1000 dzieci z kaliskich przedszkoli oraz 2000 uczniów kaliskich szkół podstawowych, którzy otrzymali materiały edukacyjne m.in. komiksy, kolorowanki, książeczki edukacyjne dostosowane do swojej grupy wiekowej oscylujące wokół problemu niskiej emisji.

Miasto Kalisz przeznaczyło na przedsięwzięcie kwotę 109 789,94 złotych. Część kosztów tj. 50 000 zł pochodzi z dotacji pozyskanej przez Miasto ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

Działanie VII

Zwiększenie udziału zieleni w przestrzeniach miasta WpKalZUZ

W 2017 r. Urząd Miasta Kalisza – Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska zlecił wykonanie na terenie Miasta Kalisza nasadzeń 280 drzew na łączną kwotę 103 470,80 zł. Szczegółowy wykaz ilości nasadzonej zieleni oraz miejsc nasadzeń znajduje się w Tabeli Nr 6.

Działanie VIII

Zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego WPKalPZP

1. W „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kalisza*”:
  - a) określono wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, które w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego są realizowane poprzez:
    - ograniczenie emisji powierzchniowej,
    - ograniczenie emisji punktowej,
    - obniżenie emisji komunikacyjnej
    - zwiększenie udziału zieleni w przestrzeniach miasta,
    - edukację ekologiczną,
    - ochronę powietrza w planowaniu przestrzennym;
  - b) wyznaczono strefy funkcjonalne, w tym tereny otwarte, do których zalicza się: grunty rolne, lasy, nieużytki, cmentarze, ogrody działkowe, zieleń wzdłuż cieków naturalnych, które mają za zadanie umożliwić prawidłowe przewietrzanie miasta;
  - c) zaprojektowano wewnętrzną obwodnicę, która będzie kumulowała ruch samochodowy w mieście, dzięki czemu utworzony zostanie drogowy pierścień, który pozwoli kierowcom ominąć centrum Kalisza i ograniczyć ruch samochodowy i emisję zanieczyszczeń w rejonie śródmieścia;
  - d) określono kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, umożliwiające zachowanie odpowiednich wskaźników m.in. dot. powierzchni biologicznie czynnych;
  - e) wskazano potrzebę wyznaczania nowych przestrzeni publicznych o charakterze centrotwórczym w ramach poszczególnych dzielnic/osiedli. Zaleca się również dążenie do uporządkowania i podniesienia standardu terenów publicznych, w szczególności: parków, zieleńców oraz zieleni towarzyszącej usługom publicznym;
  - f) przyjęto następujące kierunki w zakresie zaopatrzenia w energię ciepłą:
    - zaopatrzenie w energię ciepłą na terenie miasta z sieci ciepłowniczej oraz kotłowni indywidualnych,
    - na obszarach gęsto zainwestowanych oraz dla zespołów obiektów pełniących funkcje publiczne, zaleca się przyłączenie do sieci ciepłowniczej, bądź realizację kotłowni zbiorowych stosujących rozwiązania i technologie proekologiczne,
    - sugeruje się modernizację istniejących kotłowni węglowych, zaleca się stosowanie ekologicznych źródeł energii cieplnej (takich jak: gaz przewodowy lub butlowy, olej opałowy, energia elektryczna, biomasa lub alternatywne źródła energii odnawialnej).

2. W opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, dla których ww. ustalenia studium są wiążące przy ich sporządzaniu, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.), wprowadza się:

- a) obowiązek zaopatrzenia z sieci ciepłowniczej lub stosowanie indywidualnych, niskoemisyjnych lub bezemisyjnych źródeł ciepła w tym źródeł energii odnawialnej,
- b) zakaz lokalizowania w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej nowych przedsięwzięć mogących zawsze i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- c) na terenach przeznaczonych pod zabudowę ustala się nakaz obowiązkowego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

3. W decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego ustala się nakaz stosowania ekologicznych sposobów ogrzewania obiektów, niepowodujących uciążliwego dla otoczenia zanieczyszczenia powietrza oraz wykluczających możliwość spalania odpadków oraz wskazuje się by roboty budowlane zorganizować w sposób zapewniający ochronę otoczenia przed zapyleniem z zastosowaniem odpowiednich rozwiązań zabezpieczających (np. zraszanie, itp.).

Powyższe działania są podejmowane na bieżąco, w ramach prowadzonych postępowań administracyjnych oraz postępowań planistycznych dotyczących opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta.

W 2017 roku zostały uchwalone trzy miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

1. *Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w rejonie ulic Tuwima i Kruczkowskiego*; Uchwała Rady Miejskiej Kalisza XXXIII/418/2017 z dnia 26.01.2017 r.
2. *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w rejonie ulicy Budowlanych*; Uchwała Rady Miejskiej Kalisza XXXIV/443/2017 z dnia 26.01.2017 r.
3. *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego linii 110 kV Zawodzie-Rajsków*; Uchwała Rady Miejskiej Kalisza XLIII/553/2017 z dnia 28.09.2017 r.

Działania uwzględnione w „Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10, PM 2,5 oraz B(a)P dla strefy miasto Kalisz, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłów”, wynikające z innych dokumentów strategicznych

Działanie IX

Podłączenie do sieci ciepłowniczej (obiekty inne niż mieszkalne)

WpKalPSC

W ramach zadania Energa Ciepło Kaliskie Sp z.o.o podłączyła do sieci ciepłowniczej w 2017 r. dwa budynki: przy ul. Dworcowej 2 i ul. Kościuszki 6 o łącznej powierzchni 2 418,00 m². Koszt inwestycji wyniósł 151 255,00 zł. Długość zmodernizowanej sieci cieplnej wyniosła 130,00 m. Zestawienie w Tabeli nr 7.

Moc cieplna zamówiona przez odbiorców w 2017 roku wyniosła koniec roku kalendarzowego 94,951 MW.

Działanie X

Obniżenie emisji komunikacyjnej - Przebudowy i remonty ulic

WpKalPRU

W 2017 r. Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji w Kaliszu wykonał modernizację/remont odcinka drogi DK nr 12 ul. Łódzka od ul. Łęgowej do ul. Miłej (prace związane z likwidacją osuwiska). Długość zmodernizowanego/wyremontowanego odcinka drogi wynosiła 182,00 m. Koszty poniesione na inwestycję wyniosły 6 670 808,78 zł.
Zestawienie w Tabeli nr 8.

Działanie XI

Obniżenie emisji komunikacyjnej - Budowa odcinków dróg

WpKalBDr

W 2017 r. na terenie Miasta Kalisza nie zrealizowano żadnych zadań w ramach powyższego działania.

Działanie XII

Obniżenie emisji komunikacyjnej - System Transportu Publicznego

WpKalSTP

W 2017 r. Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji w Kaliszu stosował bonifikaty dla korzystających z komunikacji miejskiej – zgodnie z załącznikiem nr 1 do Tabeli nr 9 oraz wprowadził 16 zmian rozkładu jazdy transportu zbiorowego – zgodnie z załącznikiem nr 2 do Tabeli nr 9.
W 2017 r. Kaliskie Linie Autobusowe Spółka z.o.o wycofały z eksploatacji 10 autobusów o normie EURO 2 i 1 autobus o normie EURO 3. Szczegółowy wykaz stanowi załącznik nr 3 do Tabeli nr 9. W 2017 r. spółka zakupiła 19 nowych autobusów (norma EURO 6), w tym 6 hybrydowych – zestawienie w załączniku nr 4 do Tabeli nr 9.

Działanie XIII

Obniżenie emisji komunikacyjnej - System Bezpiecznych Parkingów

WpKalP&R

W 2017 r. na terenie Miasta Kalisza utworzono 12 punktów wypożyczania rowerów. Koszt tej inwestycji wyniósł 398 520,00 zł. Szczegółowy wykaz punktów w Tabeli nr 10.

Działanie XIV

Obniżenie emisji komunikacyjnej - Rozwój infrastruktury rowerowej WpKalSRo

Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji w Kaliszu w 2017 r. wybudował ścieżki rowerowe przy ul. Łódzkiej i ul. Warszawskiej od ul. Toruńskiej do ul. Garncarskiej o łącznej długości 848,00 m. Nakłady poniesione na realizację tego zadania wyniosły w sumie 387 260,00 zł. Szczegółowy wykaz w Tabeli nr 11.

Działanie XV

Inne działania

Polska Spółka Gazownictwa sp z o.o z siedzibą w Poznaniu ul. Za Groblą 8 w 2017 r. wybudowała na terenie Miasta Kalisza nowe gazociągi o łącznej długości 2 113,57 m. (szczegółowy wykaz ulic określa tabela Nr 12).

Sporządziła:
Katarzyna Smolarek tel.(62) 76 54 408